

Solomononaga Iba Gana **Mbuga ogoha gilibu** **ngarunaga nemandi ogo**

Mbuga ogoha gubalini henene holenenaga iba gana lalu gilibu nga. Agali mbirame wali mbira-hondo gubaliniore halu ibu iba gana laga bialu heneya. Wali ibugua nde hale haga buwa agali biago gubaliniore halu iba gana ladai bigi bini.

Gubalini heneneore holene tene Ngode Datagaliwabe ibuniore ka. Anigo Isaraele wali agali ala henerume Solomononaga Iba Gana ogoni onene agalinila mini mbiraore halu gubalini hagadagua ina Ngode Datagaliwabela mini mbiraore howa gubaliniore holene nga lalu mitangi bu hene. Ina kamarumebi Keriso hamewaneigini howa Kerisola mini mbiraore howa gubalini haga haga bialu holene nga. Anduane Homogonaga mbuga Pigane Binigo 2.24 gilibu ngago ogo. Agali ibugua ibu aba aiyala helalu ibu onela mandagi howa libu ho mbiraore holebira, lalu gilibu nga. Bi marubi uru, Aisaia 62.5, Hosea 2.19-20, 2 Korindi 11.2 uruni handabe.

Solomononaga Iba Gana mbuga ogoniha mini mbiraore halu gubalini holene mana mo walia halu onene bayaleore agalini bayaleorela mini mbiraore holene nga lalu walia ho nga. Ngode Datagaliwabehanda bayale holene ogonidagua ina ngule manda biaga ka.

Bulu бага бува кuni gilibu ngago (1.1-2.7)

Iba Gana mbira lenego 2.8-3.5

Iba Gana mende lenego 3.6-5.1
 Iba Gana tebone lenego 5.2-6.3
 Iba Gana mane lenego 6.4-8.4
 Iba Gana dauni lenego 8.5-14
 Iba Gana waragane lenego

¹ Iba gana ogoni bayaleore Solomonu ibunime lenego gilibu winigo nga.✧

Iba gana mbira

Wandarime iba gana lenego ogo

² Ína i nūnū laabo harilidagua laabo habelo hameledo.

Waini iba bayalegome dende biaganego goyane lowa ínaga gubalini holenego taraoreda.

³ Ína ginginini nga biagane iba mini sanda hai harigo ngabiooreda.

Ína ginginini hale howa i turu halu nga biagane ogonibi mitangi biruli.

Wandari bedarume í gubaliniore haga bedagoni.

⁴ Ína i haru halu iya ibida mba.

Ína ginginini kuni ale halu ínaga tamuha i haru halu pu.

Agalime waini iba hame lowa gubalini hagadagua ndo

iyane mandagi gubalini halu turu hagabu holeberaba.

Wali marume í gubalini timbuniore hagago irane hendedo.

⁵ Yarusalem waliru-o hale hadaba.

Inginini mindibi bira bedogonigo

✧ 1:1: 1 Kin 4.32

ĩ hulu wandari bayawana Keda dindi yobi
ngagoa balai anda mindibi kagobi bedo.
Kini Solomonu anda háini yári labolabo baya bu-
rugule gerelaho ngagobi bedogoni.

6 ĩnaga tingini tara mende aledagola mo yo nahan-
dalimu.

Nime ĩ do mindibia henego.

Ĩ mbalinirume ĩ handabe manga howa ĩna gerebi
mabuha biabe bialu holiya helaya.

Biabe ogoni bialu howa ĩna ĩnaga tingini baya
hangu handayaho holene henge nawini.

7 ĩnaga yamali-o ĩna nogo memeru tani bayale
nelo ogoha haru pu helolebero lalu ĩ langi.

Ni tandagabi daragola ti gumba agoha
holebirabe.

Agali maru nogo meme haru haga kagoria
ĩna í taya bialu holiyadago agibe.

Igirime iba gana lalu ladai binigo ogo

8 ĩlawini-o í wandari bayaore bedegoni.

Ĩna ĩ de hondoleyagua nogo meme sibiru ge
piyadadagua talima ibabe.

Talima ibalu ĩnaga nogo memeru tani bayale nelu
nogo sibi haru haga agali marunaga balai
anda bu kagoria kawareni
tani bayale nolene karia handa walia hole-
bere.

9 ĩnaga yamali debene bedego ĩnaga yári bidegoni
bayaleore

Iyibi kininaga karisi gili lole nogo hosinaga yári
biaganego aleda.

10 ĩnaga mandarini yári pingipongo biderumebi
hale ira dederumebi

ínaga pe mo bayaleore halu gurubu gele ngegome
ínaga mani ngiringara leda.

11 Anigo iname yári maru ngolo silibamebi ínaga
wabuwa nguleberema.

Wandarime iba gana lalu ladai binigo ogo

12 Inaga kini ibu paliaganeni palearia
ína sanda bayaleore hai hewagome nga
taraore biame haya.

13 Inaga yamali ibu sanda nga taraorebigo
ínaga galu hombeni palu paga ho wiarua.

14 Inaga yamali ibu palawaya minana anda halu
Engedi dindinaga gerebi maburuha dedagobi
kagoni.

Igirime iba gana lalu ladai binigo ogo

15 Inaga yamali-o íore nde wali baya buruguleo-
reda.

Ína í gubalini kego walia halu ínaga de gili-
bida.

Wandarime iba gana lenego ogo

16 Inaga yamali í huliya igiri bayaore kegonigo
ína í hondowa turu timbuni ho kogoni.

Datani bayale ogoni iyanaga dagiani tamunguru
ale holebira.

17 Ira tamia karunaga maganerume iyanaga anda
dabira helalu
ira guraya aleme anda ogoninaga dangi
haradagua bulebira.

2

1 I Sarono dindi ira teha palawaya minana anda
haragobi bedo.

I hari bu karuha dindi ulini ngaruha palawaya
dedagobi bedogoni.

Igirime iba gana lenego ogo

² Datani anihe bu karu dombeneha palawaya ha-
gadagua
i lawini biago ibu wali dege dombeneha bayale
birarua.

Wandarime iba gana lenego ogo

³ Ira dege dombeneha ira lini bayale daga mbira
hagadagua
inaga yamali biago ibu agali dege dombeneha
biatago nahe kagoni.

Ni tandagabi darangi i ira ogoni teneha gumba
birulene hameore ledó.

Ira ogoninaga lini bayale dedago do narogola
inaga ne harigaha dendeore biagane.

⁴ Ibunaga anda heagoha tomo timbuni dawa
wiagoria ibugua i haru piya.

Tomo nagane anda biagoha labolabo bayaleore-
rume yári bidagonaga turu haradagua
ibugua i gubaliniore hayagonaga turuho ko-
goni.

⁵ I lawini ina ibu gubaliniore kogola inaga kuni
gedaore halu hongo naharuago
aiore ira linirubi gerebi lini do gembe
binirubi i hongo helonaga nabehe bedo.

⁶ I lawini biagome ibunaga gi lehaagome inaga
mahayagi yani halu
ibunaga gi tigagome inaga tinginini yani
haya.

⁷ Yarusaleme waliru-o tigua nogo gabua mini dia
karu mitangi bialu

mbira nabuleore lalu ihondo bi lo widaba.
 Mbirale ogoni iyanagago tígua iya mo mogola
 howa
 gubalini holene mo dala hangu hangu nahal-
 imu.

Iba gana mende

Wandarime iba gana lenego ogo

⁸ I lawini i bedoria ibaruane hale ko.
 Ibu amura hari bare wiagohayagi howa
 pogola edene bima gerai lalu ibaruane hale
 ko.
⁹ Ibu gerai lalu biango dudu aleme dai lagadagua
 lalu
 nogo bulumaga wangabe daliaheme dai
 lagadagua lalubi ibarua.
 Abale ibalu anda mandaha íbu kago hendedo.
 Íbu howa ibu windoha handa anda haragoni.
¹⁰ Handa anda howa ibugua ihondo bi langirag-
 oni.

Igirime iba gana lalu ladai binigo ogo

Inaga lawini gubalini-o tagira íbu.
 Yamali-o iya haru áyu mbaliya tagira íbu.
¹¹ Iba dalu to hayago dalunaga gi nahabe.
¹² Áyu ogoni dindi bibahendeha palawaya dame
 kago
 ai iba gana lolenengida.
 Ega bedarume turu halu bi taratara lagalaga
 biarua.
¹³ Ira poge ale karume lini dalu ibirarua.
 Pu kuabu tara tara irabuha karume lini dagadaga
 biaruego
 ai palawaya uruninaga nga baya taraoreda.

Inaga lawini gubalini-o tagira íbu.
Baya-o iya mbaliya tagira mbaibu.

14 Í andaga tamuha ega emenerume ibuni andaga
ege kaba ngagotha bira do hagadagua bira
do haridago.

Ainde ínaga dengui baya hondoabago hondoliya
tagira ibalu
ínaga bi baya tara laruegobi hale holiya tagira
íbu.

15 Biango dudu emene bu karuni minu yani had-
aba.✧

Iyanaga gerebi mabu gamaha anda ibuwa pal-
awaya bayale dedaru mo ko holigo abale
minadaba.

Wandarime iba gana lenego ogo

16 Inaga yamali ogoni ibu i agalini kagola i nde ibu
one bedogoni.

Ibugua ibunaga nogo memeru palawaya bayale
bu karu dombeneha tani nelu haru pu
haga.

17 Ibugua nogo meme biaru handayaho kane dege
ni anda pialu dagare bulebira.✧

Hari bare hambene bu ngaruha nogo gabua mini
diame gerai lalu ibagadagua
i lawini-o í abaleore ibabelo hameledo.

3

1 Ina mbi bibahendengi i ninaga dagiani paluwa
paliahondo nahe

✧ 2:15: Iba 80.13, Ese 13.4, Lg 13.32 ✧ 2:17: Sol 4.6

yange yange bu wuwa inaga gubalini biago hangu emaga handaabo haruli.

Ina emagaha ibu hangu taya biaabo howa handa walia naheore haru.

² Ai emagaha dege i heyalu puwa tano wiagoha ibagabume halu ibu taya bialu haruya.

Ina inaga yamali taya bialu tano biagoniha hariga peago bibahendeha taya bume harugoyu ina ibu mbiraha lola halu handa walia naheore harugoni.

³ Tanoha mamage haga agali hearume i de handaya.

Ina tihondo hale halu lalu, Inaga yamali de handarimibe, laru.

⁴ Ina ti yu wahalu pialu hewaria nde aube tobane buwa i lawini biago pialu hearia handa walia haru.

Ibugua i yu wahalu polilono ina ibu minu yani haabo howa i aiya andaga tamu ini taba henenegoha haru piru.

⁵ Yarusaleme waliru-o tigua nogo gabua mini dia karu mitangi bialu

mbira nabuleore lalu ihondo bi lo widaba.

Mbirale ogoni iyanagago tigua iya mo mogola howa gubalini holene mo dala hangu hangu nahalimu.

Iba gana tebone

Wandarime iba gana lenego ogo

⁶ Dindi ko iba dalu naibaga ngagoha howa ibiragoni agiledabe.

Mbirale ira hagua ngabilo delagane mini inise-
nesibi muwebi delaragola ira hagua biale
hara.

Mbirale ogoni hagua biragonaga nga baya taraore
agali biyinaya biagarume muni taguiaga
ngaligobioiredane hendedo.

⁷ Dagia bayalego agalime áyu dege mo yalu ibirago
de handa.

Solomono ibu dagia ogoriani biralu ibiragoni.

Ani ibalu ami agali hongohe karu pira wara-
gariame (60) haru ibiragoni.

Isaraele ami agali uruni ti hongoheoreda.

⁸ Ami agali uruni ti abale howa wai biagane
mugubeore ka.

Tigua ayu tibu nene gadeleme wai biaganebi ka.

Tinaga ayu tibu ta howa yagayaga bialu

waitigime ibuligonaga tinime mbiraga mam-
age haabo haga ka.

⁹ Solomono ibu kininaga biragane dagiani bere-
lalu yalu ibira.

Kininaga dagia ogoni ira baya tara tararu
Lebanono dindiha taweme dibu yu ibuwa
wabu wia.

¹⁰ Dagia ogoninaga gene silibame wabu heleya.

Labolabo aga pu ngolo aleme lebialu dungua ho
heleya.

Dagiani biragane gedaore labolabo tagalitaya
aleme wia dambi hea.

Yarusaleme wali berearume labolabo ogoni
baya hanguore lebialu mo yári bia ho nge-
leya.

Tigua kininaga biabe ogoni bulene turuore howa
biagaya.

11 Yarusaleme wali bedemiru-o tí Kini Solomono de hondole ibidaba.
 Ibugua kininaga manda mo karulo beda.
 Kini Solomono ibuni wali dabu biyangi ibu aiyahanda manda ogoni ibunaga hagianeni mo karula hayagoni.
 Horo ogoningi ibu turu timbuniore ho haya.

4

Igirime iba gana lalu ladai binigo ogo

- ¹ Ínaga yamali-o í hulu wandari bayaore bedegoni.
Ínaga dengui labolabome buyi howa bo bidegonigoyu
ínaga de gili bidagome ína í gubalini kego walia hara.
Ínaga mandari libilabu lama nogo memeru tidi yalu turu howa mali lima
 Gileada hari bare emene ngarunaga daliradagua biarua.
- ² Ínaga neru nogo sibi karunaga irini áyu dege podowa wayawaya bini peleore hagadagua ínaga ne peweleda.
Ínaga ne mbira honda nabi bibahende bayaleore tigabi dege hai harua.
- ³ Ínaga ne hambu daramabiore aga daramabi ngaligobida.
Ína bi laregola ne hambu moheoreda.
 Labolabome ínaga dengui buyi kegoyu ína ínaga wanakui honani ale hendedo.
- ⁴ Wai pabeni Debidinaga mamage haga anda lu kagobi ínaga ma lu bayaleoreda.

Ínaga mani gurubu gele bayaore ngeru
ami agalinaga humbi dewaore anda lu biago
háini girigerelo wiradagua biarua.

⁵ Ínaga andu kira keru nogo dia wangabe labo
laboli hono winigo baya taraore
palawaya karu dombeneha tani nalu haradagua
biarua.

⁶ Ina hari hombeneni mbirale inisenesi ngabi
maru buwi ngagoria pu holebero.

Ina hari hombene ogoriani pu koore dege
ni anda pialu dagare bilo holebero.

⁷ Inaga yamali-o í baya taraoreda.

Ínaga tinginini motudu mbira nawi baya taraore
bedegoni.

⁸ I one-o iyame Lebanono hari ngaruni yu wahalu
mbaliyago iya haru mbaibu.

Ina Hari Amanabi Seniribi Hemonobi uruninaga
nenegoria howa daliape habe.

Hari uruniha budi gabua timbuni mini
laionorubi lebadirubi haga ka.

⁹ I one inaga yamaliore bedegoni.

Ína i emene hangu handaya harigome inaga ya-
mali mo ko harua.

Ina inaga mani gurubu gele ngeru de hondowa i
homalu dai bidogoni.

¹⁰ Inaga yamali i one-o inaga i gubalini hariligonaga
i turuore ho kogoni.

Waini iba dende biaganego bagi hene lowa inaga
gubalini holene ogoni baya taraoreya.

Pauda nga biagane tara tara ngaru bagi hene
lowa inaga tinginini sanda hai harigoni nga
taraore bida.

11 I one bayale-o ina bi laregoni mone ibane dende biagadagua ina hale harogola dendebioreda.

Ína bi laregonibi dende bi nogo memenaga andu iba aleda.

Ínaga aga bideru baya ngabi Lebanononaga iraru ngabi ale bida.

12 Iyamali-o í mabu gama mbira wia do henego ale bedego

agali mbirame ge haanda habe nahe pabe bu yaanda hene wiaganegobi bede.

Mabuha iba duguaragola mbirali ibu hangu iba hambiaganego ale í bede.

13-14 Mabu ogoniha ira bayale bayaleru andaho haganegobi í bedegoni.

Ira marume lini baya dende bi noleneru daga.

Marume sanda bayale wabulene dalu marume tomo mo dende bia holenebi daga.

Ira marume yári tara tarabi dalu marume hagua ngabilo delolenebi daga.

15 Iba duguaraga halu poragome mabu mo bayale hagagobi í bede.

Iba emeneru Lebanono hari ngagoha howa mabu ogoniha dugu dalidali biagagobi bede.

Wandarime iba gana lenego ogo

16 Puyabu uyu ibirago leneha howa eberego í heyabe.

Puyabu unu leneha howa eberego ina inaga mabuha pulo yalu ibuwa nga biaganeme tolotagi hela.

Inaga yamali ibu ibuninaga mabuha ibalu

ira lini bayale dedaru do nela.

5

Igirime iba gana lalu ladai binigo ogo

¹ I one inaga yamali-o ini mabuha ibu kogoni.
 Ina mbirale bayale ngabiru mo mogo bu ngelowa
 mone ibane bayale dendebigobi nalu bedo.
 Ina nogo memenaga andu ibabi waini ibabi na
 dege bialu bedogoni.

Wali marume iba gana lenego ogo

Libu yamali bayalego labo-o libugua ibabi hinabi
 nalu
 no karula poragola haru lole nalibu.

Iba gana mane

Wandarime iba gana lenego ogo

² Mbiraga i paluwa miniha paliahondo nahe
 yange yange bu wiru.
 I yange yange bu wuwa dege emene paluwa
 emaga handalu hewaria
 i lawini biagome anda i palewago haneni panga
 dugua lalu hearia handaru.

Igirime iba gana lenego ogo

I lawini inaga yamali-o i anda ibuliya panga
 duguabe.
 Mbiraga pibiya ibiyagome inaga dengui damialu
 mandani dimba beda, laya.

Wandarime iba gana ladai bialu lenego ogo

³ Ina ininaga aga golo waharugodago lone aginaga
 buliyabe.

Inaga ge wayawaya bu waharugodago lone agi-
naga mo dodo heloliyabe.

⁴ I lawini biagome anda pangani gime yani
hayuago hale howa
inaga miniha dungu lalu turuore biya.

⁵ Ina heyuwa panga dugua hole manda biru.
Inaga gime anda panga duguagane heagoria yani
harugola

sanda inaga gini heago para haya.

⁶ Ina i lawini anda ibilo panga duguarugoyu
ibu abale piyiyagola ina de handa nabi haru.
Ina ibunaga bi hale hoa howa inaga miniha genda
biya.

Ina ibu hai biaabo howa handa walia nahe dege
haru.

Ina ibu olarugoyu ibugua ladai binigo i hale
nahe dege haru.

⁷ Tano pabe mamage haga agalirume i handa
walia howa
tigua i bo mberaho wahalu
i dagarenaga biagane aga biwago ti golo yalu
piya.

⁸ Yarusaleme waliru-o tigua i yamali handa walia
harimiyagua

i hame lowa gubalini dugupe ho kogo lamilimu.
Tigua bi ogoni lamuleberema lalu ihondo bi lo
widaba.

Bi uruni emaga andaha howa ani lalu haruya.

Walirume iba gana lenego ogo

⁹ I wandari maru bedaru bolangua howa i hulu
wandari bayaore bedegoni.

Í yamali ogoni ibu agali abibe.

Ibu ina wali maru bedemaru agalini
karu bolanguahe kagola iname bi lo
wulumayabe.

Wandarime iba gana lenego ogo

¹⁰ Inaga yamali ibu tingini hongoheore baya dom-
barale ka.

Agali daosini pira (10,000) dewaore bu
karunaga dengui baba bitago naheore
kagoni.

¹¹ Ibunaga dengui ngolo ale ngiringarale.

Ibunaga mandari mindibi bayaleore ega mindi
mbiranaga iri mbauleya.

¹² Ibunaga de baya pewele ega gabiago iba angeni
wayawaya bini bedaligobiya.

¹³ Mabuha mbirale bayale ngabiru bu hagadagua
ibunaga peiri heago bayaleoreya.

Ibunaga ne hamburu palawaya bayaleore
dedagobi howa

bi larago bayale ngabi sanda ale laga.

¹⁴ Ibunaga giru bayaleore hongohe howa

ibunaga gi hondoneru mo yári bia halu gi magi
muni timbunime miagaru ibu gini nga.

Ibunaga tingini wála honeore howa ngiringara
lalu heore.

Nogo dongone ege tole mindibi muni
timbunirume miagago aleme yáribi hea.

¹⁵ Ibunaga ge biagolabo tole pele bayale kirame
gene wawa helene mbaulebi

ngolome wabu helene peleorego aleda.

Ibu timbuniore Lebanono hariha ira tamia baya-
leore lu timbuni hearubi kagoni.

16 Ibugua i nunu laragola inaga bu bamialu turu bialu dungu laga.
 Ibunaga tingini bibahendego baya gibiore ka.
 Yarusaleme waliru-o inaga yamali larugoni ibu ogonibiore ka.

6

Walirume iba gana lenego ogo

1 Í wandari maru bedaru bolangua howa í hulu wandari bayaore bedegoni.
Ínaga yamali ibu ani piyabe.
 Iname í biamogo bialu tayabia holomaya ibu hariga ogoha piya lalu langibe.

Wandarime iba gana lenego ogo

2 Inaga yamali ibuni mabuni ira nga biaga ale bu kagoha pu ka.
 Ibu mabuha ibunaga nogo memeru tani nelo halu palawaya bayale dedaru do mogo bialu ka.
 3 Inaga yamali ibu inaga halu ibi nde ibunagaore bedogoni.
 Palawaya kago dombeneha howa ibugua ibunaga nogo meme tani nelo haru kagoni.

Iba gana dauni

Igirime iba gana lalu ladai binigo ogo

4 Inaga yamali í baya burugule Yarusaleme tano alebi
 Tisa tano hameleore ngago alebi kegoni.
Í baya buruguleore ami agaliru wai bule lowa pelagi yalu tidiyu ibirago hondowa mitangi bu wiagadagua ngogoni.

⁵ Ína i de handaya haabo kegome i minu yani
haradagua bidego

í handa taraha.

Ínaga mandari kerume nogo meme wabuni tidu
yalu

Gileada hari bareni mali lima daliape hene
mbauleda.

⁶ Ínaga neru nogo sibi karunaga irini áyu dege
wayawaya bini peleore hagadagua ínaga
ne peweleda.

Ínaga ne mbira honda nabi bibahende bayaleore
tigabi dege hai harua.

⁷ Labolabome ínaga dengui buyi kegoyu ina ínaga
wanakui honani ale hendedo.

⁸ Kini ibu wali dewa dabu bila.

Pira waragaria (60) dabu berolono bini biralu

pira halira (80) one wabuni mende biralu

wandari maru mini nalenebi bira dege biniru
ani bila.

⁹ I nde one mbiraore hangu gubalini howa bere-
lalu

ibu inaga yamaliore ega malibu ale bayaleore
bedagoni.

Ibu aiyahanda ibu wane mbiraore ogoni dege
gubalini haga berenego

ina ibuhondo turuho ko.

Wali bibahende biru ngarumebi ibu de hondowa
ibunaga mini mo yaraga haga.

Kini one biru ngarumebi ibu one wabuni mende
bedarumebi

tigua iba gana lalu ibu mini yaraga haga.

¹⁰ Egerebagi ni tagira ibiraligobi dumbiyalu wálo
yalu ibiragoni aibe.

Ibunaga wanakui do mbarale ni tagira ibule howa
dorone tagira ibagagobi ibalu
ege do mbarale daganegobi halu bida.

Ami agalirume wai bule lowa humbi dembor-
erebi yalu tidiyu ibirago de hondowa mi-
tangi bu wiagadagua

ina ibu de hondowa mitangi biaho ngogoni.

¹¹ I mabuha dalipe howa ira lini bayale dagane bu
karu dombeneha ibu ko.

Dindi uliniha ira bayale do ngoria bialu anda
harago hondole ibu ko.

Gerebi yuni gahenge mabirago handalu
ira marume palawaya tara tara nga biagane
ale do ngarubi hondole ibu halu bido.

¹² Inaga yamali-o ina inaga bu mo durula
harigoni.

Ina manda bialu hewaria agali mbirame karisini
howa nogo hosime gililo yalu pelo poa ha-
gadagua kogoni.

Walirume iba gana lenego ogo

¹³ Sulama wandari-o mali lia mali lia ina de hon-
dolomaya ina mali lia.

Wandarime ladai binigo ogo

Irane aginaga wali agali bu karunaga deni ina
mali luliya tí hondo kamibe.

7

Igirime iba gana lalu ladai binigo ogo

¹ Inaga yamali i wandari baya buruguleoreda.

Inaga geni gesu bidegola paliaore biarua.

Inaga ge bagu bayaleore agali bigiya wabiagame
tole podalu wabiade hene mbauleoreda.

² Iba be mbira amu ngago waini iba dendebe bi-
raho wiagane ale nga.

Palawaya bayale ngabiru do mabu bidagoria widi
mberene amu do huba bu nga.

³ Ínaga andu kira keru labo nogo dia igini
labo laboli hono wini ogobi labolabo
daburabuho kagobida.

⁴ Ínaga ma kego anda lu mbira pele bima iraga
kagobida.

Ínaga de Hesebono tano ogoninaga tole panga
haraba kawareni uliha iba bedagobida.

Ínaga ngui bayaore Lebanono agali mamage
hagarunaga anda lu bima irigi hene
Damasagasa tanohayagi heagonibida.

⁵ Ínaga haguane Hari Kamele kagobida.

Ínaga mandari baya taraore pingi pongo bideru
didolea.

Mandari gogorali elepebe bidago hondowa kini
kagome hame lowa odope habeheda.

⁶ Hulu wandari baya taraore í bedegoni.

Ína i mo turuore harigola ina í gubaliniore ho
haruli.

⁷ Íore hulu wandari ndo gurulu gibi bibi ayage
aleda.

Ínaga andu kego labo geromi lini aleda.

⁸ Ína iraga howa geromi lini dedago dolebero.

Ína handalu hewaria ínaga andu kego labo pu
mbira miini gerebi lini dewa dowi kagob-
iya.

Ína buhe larigo ngabi dendebe ira lini mini
abelo aleya.

9 Ína ne hambu ngabiore waini iba aleda.
Ína í nunú laregola waini iba dende
 biagadaguaore biarua.

Wandarigome iba gana lenego ogo

Ínaga yamali-o ina íhondo waini iba ngulebero.
 Waini iba ogoni alego nolene bayale holebira.
 10 Íibunaga lawini bedogo ibugua í gubalini haabo
 haga kagoni.
 11 Ínaga yamali bubi-o iya dindi emene mbira
 anda bu karuha
 palu hama mbaliya í porodagua mba íbu.
 12 Egerebagiore iya heyalu puwa gerebi ira bu
 karu de hondo mbaliya.
 Gerebi ira uruni mabialu pabua balu yigiyaga
 ledabe handabiya.
 Ira lini mini pomegaranade bayale daga bu
 karume lini dole pabua bayadabe hondo
 mbaliya.
 Iya mabu ogoniha pu howa ina í gubaliniore
 kodagua walia holiya.
 13 Í lawini-o ina ira lini bayale bayaleru do yalu
 ibuwa
í nabelo panga haraba kawareni ngeledo.
 Maru ala do yinigo ngelalu maru áyu dege do
 yinigo ngelalu bido.
 Iyame pu kuabu ale iyanaga bu mo heya hagane
 karubi ngabia handaba.

8

1 Í aiyahanda í í mbalini taba honowa andu nabelo
 nginidale
ina ogoni bayaleda lalu kole.

Ogonigo ina í harigani lola haruyagua
í nunū larogola wali agali karume hondowa í
 ko bere lolene nawulebira.

² Ína í gubalini holenenaga mana lawai habelo
í aiya andaga í haru polebero.

Ina í waini iba bayalego mbirale mo dende bia
 hagane ale heba bimaga maga binigo
í nabelo mo yalu ibuwa ngulebero.

³ I lawini ibunaga gi lehagome inaga mahayagi
 yani halu
 ibunaga gi tigagome inaga tinginini yani haya.

⁴ Yarusaleme waliru-o tígua mbira nabuleore lalu
 ihondo bi lo widaba.

Mbirale ogoni iyanagago tígua iya mo mogola
 howa
 gubalini holene mo dala hangu hangu nahal-
 imu.

Iba gana waragane

Walirume iba gana lenego ogo

⁵ Dindi ko dalu naibaga ngagoha howa ibunaga
 yamalila gi pingipongo bialu ibiragoni wali
 aibe.

Igirime iba gana lenego ogo

Í aiyahanda ira mini abelo teha í taba heneneyago
ina í ogoniha paleria mo barila harugoni.

Wandarime iba gana lenego ogo

⁶ Ína wali mende gubalini nahe í hangu gubalini
 haabo habe.
 Wali mende inaga gime yani nahe í hangu
 yani habe.

Homame hongo howa agali bope hagadagua ina í
gubalini holene hongohe ngo.

Ina í hame lolenego ira hungu bialu daradagua
bida.

⁷ Ira ogonibi dedago iba odo hundia hole
biyaguabi

iba li ibalu hundia hayaguabi nahundulebiraore.

Agali mbira ibugua walime ibu gubalini halu
hame lelo lowa

ibunaga muni bibahende wali biago miai
hayaguabi

ibu bo yagibano halu wali biagome ibu mege
bu dai bulebira.

*Wandari mbalinirume iba gana laluladai binigo
ogo*

⁸ Inanaga mbalini ibu wandari emene ogoni ibu
andu naibi beda.

Ibu wandari mabuage bedaria igiri mbirame ibu
dabu bule ibiragola

iname wandari biagohondo agi bia hole-
beremabe.

⁹ Ibu tanonaga ege pabe bedayagua

ogoriani iname silibame anda luni wa
hondo biragane ale mbira ibunaga bia
holeberema.

Ibu tano tole pabe panga hayagua

iname ibu pele mialu ira tamia hongoheme
panga hongohe wabu heloleberema.

Wandarime iba gana lenego ogo

¹⁰ I tanonaga tole pabe halu

inaga andu tano pabe ogoninaga anda lu wa
hondo birule kira bu helene haradagua
bida.

I yamalila iya haru mandagi haribayagua
 i mini dungulo haruligo ibu bayuwa manda
 bu kagoni.

Igirime iba gana lalu ladai binigo ogo

11 Kini Solomonu ibunaga gerebi mabu mbira
 dindi Bala Hamono lagagoha winigo nga.
 Agali maru ti mabu ogoniha gerebi lini dole hame
 layagua
 ibu muni siliba daosini (1,000) mbira mbira migi
 biaga.

12 Solomonu ibu muni siliba daosini mbira (1,000)
 ogoni mo yilo.
 Agali maru mabu ogoni yolo mule hongo ha-
 yaru ti tininaga muni siliba handari kira
 (200) ogoni mo yilo.

I aginaga mogo lolebe.

I ininaga gerebi mabu mbira bayale ngogodago.

13 Inaga gubalini-o ina mabuha howa bi labelo
 hame ledi.
 Ina bi labelo inaga nenegeru ti hale hole hondo
 kagoni.

Wandarigo ibugua iba gana lenego ogo

14 Inaga gubaliniore-o ina nogo mini dia aleme dai
 lagadagua lalu
 nogo dia wangabe hongoheme dai
 lagadaguabi lalu
 hari bare hambene mbirale ngabi buwi
 ngaruniha howa pogolama ibagadagua
 abale dai bibelo hame ledi.

Habo nalolene bi gahenge lo winigo ogo
The Holy Bible with Deuterocanon in the Huli
Language of Papua New Guinea
Buk Baibel long tokples Huli long Niugini

Copyright © 1983, 1991, 2002 Bible Society of Papua New Guinea

© Faith Comes by Hearing

Language: Huli

Translation by: Bible Society of Papua New Guinea

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-12-11

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 31 Aug 2023

dbd89e09-6f1d-5903-a411-8b10e4e81fb7